

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-03-14

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Nina Pripp.

Kostnadsansvar för hemlig teleavlyssning m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 3 mars 2005 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Jan Stålhandske.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

I lagen om elektronisk kommunikation finns bestämmelser som syftar till att beslut om hemlig telefonavlyssning och om hemlig teleövervakning skall kunna verkställas och det på ett sätt så att verkställandet inte röjs. Teleoperatörerna är skyldiga att se till att de egna systemen är anpassade till vad som krävs för verkställigheten (se 6 kap.19 §). Kostnaderna för denna anpassning och för drift och underhåll av systemen har operatörerna att svara för själva. Däremot är de brottsutredande myndigheterna skyldiga att ersätta operatörerna för de kostnader som uppstår vid varje enskild verkställighetsåtgärd samt vid utlämnande av uppgifter om abonnemang och andra uppgifter om elektroniska meddelanden. I lagrådsremissen föreslås att operatörerna som huvudregel inte längre skall ha rätt till ersättning för dessa kostnader.

Remissförslaget innebär en helt motsatt syn på ersättningsansvaret än som redovisades i maj 2003 i propositionen 2003/04:74, då ett förslag lades fram som innebar ökad användning av hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Regeringens ståndpunkt, som godtogs av riksdagen, var då att de ökade kostnader som förutsågs för polisväsendets del skulle belasta statsbudgeten. Redan vid denna tidpunkt fanns den skrivelse från Rikspolisstyrelsen tillgänglig som det nu hänvisas till i lagrådsremissen och i vilken Rikspolisstyrelsen har tagit upp polisens allt högre kostnader för avlyssning.

I lagrådsremissen sägs inte klart vad som är orsaken till att det nu föreslås att operatörerna i princip skall vara skyldiga att utan ersättning fullgöra sina skyldigheter mot de brottsutredande myndigheterna. Av det utredningsbetänkande som ligger till grund för förslaget (SOU 2003:74) framgår att de berörda branschföretagen inte har varit representerade i utredningen. De har också i sina remissyttranden särskilt framhållit att de inte under utredningen getts möjlighet att framföra sina synpunkter.

Utredningsförslaget, som i huvudsakligen motsvarar det förslag som har remitterats till Lagrådet, fick stark kritik bland remissinstanserna, inte endast av branschföretagen utan även av bl.a. Justitiekanslern. Branschföretagen har framhållit att utredningsunderlaget är bristfälligt och att någon analys av kostnadseffekterna för deras del inte har gjorts. Justitiekanslern, Riksåklagaren och Post- och telestyrelsen har väckt frågan om inte en lämplig lösning vore att, i stället för att införa en skyldighet för operatörerna att bistå polisen utan ersättning, föreskriva att ersättningen till operatörerna endast skall täcka deras kostnader. Post- och telestyrelsen har förklarat att man vid behov kan vara behjälplig vid utarbetandet av en reglering och har därvid

särskilt erinrat om att styrelsen har lång erfarenhet av beräkningar av vilka kostnader som en sådan reglering skall omfatta.

Remissinstansernas nu redovisade synpunkter har inte närmare bemötts i lagrådsremissen. Över huvud taget saknas en närmare redogörelse och diskussion beträffande de motstående intressen som gör sig gällande. Därmed försvåras bedömningen av om den gjorda avvägningen mellan de olika intressena är godtagbar.

Mot bakgrund av vad som nu har sagts anser Lagrådet att det remitterade förslaget bör bli föremål för ytterligare överväganden.